

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Neznani krivci

Delu plačilo! Kdo pa je danes v tem gospodarskem sistemu najbolje plačan?

Kapitalizem je obrnil vso človekovo duhovnost v egoizem, v iskanje profita in moči. Zato si je poiskal človek tudi take družabne, pravne in gospodarske oblike, ki odgovarjajo cilju: profit in moč.

Take gospodarske oblike so zlasti delniške družbe in družbe z omejeno zavezo (poroštvo). Stiri glavne označbe imajo take družbe: 1. uničenje konkurentov, 2. osebna neodgovornost, 3. majhno poroštvo in 4. neomejen dobiček.

Ko odstranijo konkurente, lahko navijajo cene poljubno in večajo dobiček. Ker imajo kapital, obrat tehnično izpopolnijo, kar nese velik dobiček. Kdo dobi ta dobiček? Na zunaj so to neznane osebe. Vemo, to so delničarji in družabniki. A za osebe ne vemo. Skrite so in zato navidezno, v očeh ljudi, neodgovorne. Take osebe hodijo med nami kot častivredni, spoštovani in obrajtani možje, v resnici so pa pijavke.

Dokler je dobiček, je dobro. Čim večji je, tem bolje, tem večje so dividende in tantijeme. Če je zguba, tedaj izgube le delnice in malenkostne zneske za poroštvo. Vse te delnice in poroštvne obveze so bile že desetkrat plačane. Zguba pa je najmanj še enkrat večja, kot so delnice. Kdo nosi to izgubo? Kdo se ne spomni na avstrijski Kreditanstalt? Dokler so bili dobički, so bogateli delničarji. Ko so bile ogromne izgube, so zavod socializirali. Država je z davki in dokladami krila zgubo. Kdo je pri nas kril zgube Slavenske banke? Mali ljudje, ki pri dobičkih niso bili prav nič udeleženi. Kdo bo plačal izgube drugih denarnih zavodov? Zopet tisti, ki niso imeli prav nič pri dobičkih. Pa bo morda kdo rekel: druge banke trpe zgubo. Banke in velepodjetja ne žive od zgube. Banke ne drže vsega denarja v blagajnah. Posojajo ga podjetjem. Podjetja morajo plačati obresti in vsaj nekaj dolga. To znaša zelo veliko. Ker podjetje vsled tega »ni rentabilno« in ker dividend nočejo zmanjšati, zato reducirajo delavske plače. Torej je delavec vedno tepen pri vsakem finančnem »krahu« ali konkurzu. Tisti pa, ki je prejemal dobičke, pa je čist, je lep, je neznan.

Delniške družbe in družbe z omejenim poroštvo so zlo. Zlo zato, ker uničujejo zdravo konkurenco, zato ker grabijo neomejene dobičke, zato, ker ne nudijo zadostne garancije in zato, ker so krivci — neznani. Delnica, kapital je nositelj družbe in ta ni kaznjiv, zanj ni paragrafov. Te vrste gospodarskih organizacij so pa tudi zlo vsled tega, ker demoralizirajo vse gospodarsko življenje. Možnost velikih dobičkov za majhen riziko je bila in je zapeljiva in je objela vse današnje gospodarsko življenje.

Svetovna trgovina v znamenju nezaupanja

Človeštvo živi zadnja leta v strahu. Čim bolj se gospodarska kriza zaostruje, tem bolj se skušajo posamezni narodi in države osamosvojiti in se zapreti pred ostalim svetom. Avtarkija (vsako narodno gospodarstvo naj zadostuje svojemu narodu) je geslo gospodarstvenikov. Prešli smo iz svetovnega gospodarstva v ozko nacionalno gospodarstvo. Vse države so se zaprle vase, omejile trgovino in s tem le poostriale svetovno gospodarsko krizo. Carine, omejitve uvoza in s tem omejitve izvoza, državno gospodarstvo nad devizami in valutami, odprava zlate zakonske podlage za kritje denarja, itd.; dalje znižanje cen, zvišanje domače produkcije, racionalizacija, to so ukrepi držav za ublažitev krize.

Zlato podlago pri svojem denarju je ukinilo 17 držav, od teh 6 v Evropi. Uvoz je omejilo 23 držav; v tem številu so vse evropske države. Vse te države so omejile tudi svobodno razpolaganje z devizami in valutami. Prav vse pomembnejše države so omejile trgovino s carinami. Posledice? Leta 1928. je zunanja trgovina znašala nekaj nad 4.120 milijard Din, leta 1932. niti 1690 milijard Din ne. Torej je nazadovala celotna trgovina za c. 58%. K tej škodi moramo prišteti še škodo po

nemirih v raznih državah in neprecenljivo moralno škodo, ki so jo trpeli brezposelni in katere posledice bo človeška družba trpela še več generacij.

Zakaj je prišlo do te bede, do tega nezaupanja? Duh egoizma je prevzel ves svet. Samo jaz, samo moji, kaj mi drugi, to je princip vladanja in vsega svetovnega gospodarstva. Duh občestva, medsebojne ljubezni, pomoči in odvisnosti je zginil. Iz privatnega življenja posameznika in družine moramo zanesti duha skupnosti v vse javno življenje, v vse gospodarstvo. V tem je rešitev krize gospodarstva, v tem je rešitev človeštva. Le iz skupnostne vzgoje posameznika in vse družbe bo izviralo skupnostno gospodarstvo. Danes rastejo in padajo carinske meje in druge trgovske ovire po željah kapitalistov. Čim bolj pa bomo sami živeli za vse in vzgajali druge v kolektivno življenje, tem prej bomo ozdraveli za odločilen korak: od tukaj naprej vodimo gospodarsko in kulturno življenje sami pod vidikom celote in za celoto. Vse kaže, da ta korak ni več tako daleč. Spoznanje: tako ne gre več, je že tukaj. Zato nam bodi vedno pred očmi: kako potem...

Karl Schmitz, Duisburg (Nemčija).

Karteli — navijalci cen

Ze šestokrat smo poudarili, da so karteli zlo v narodnem gospodarstvu. To ugotovitev ponovno potrjuje delovanje cementnega kartela. V Splitu in okolici se je radi surovin, t. j. cementnega laporja, ki ga je tam v izobilju, razvila dobro idoča cementna industrija. V kraju se nahajajo tri večje in dve manjši tvornici cementa. Ker je radi krize začel padati konzum cementa, so lastniki stopili v kartel, razdelili trg in določili cene. Da so mogli vzdržati konkurenco na tujih tržiščih, so ceno znižali na 18—20 Din za 100 kg. Zgubo krijejo s tem, da so povišali ceno cementa na domačem trgu na 50 Din za 100 kg, to je za 100%. Tako mora sedaj domači konzument plačati kartelu izvozno premijo. Sicer pa to še ni bilo dovolj. Neka manjša tvornica v Omišu je nameravala začeti z obratovanjem, pa do tega ni prišlo, ker je baje kartel dal lastniku visoko odškodnino, da z delom ne bi pričel. Neka druga tovarna, ki pa je bila v kartelu, je ustavila obrat

in sicer za tri leta. Ta tovarna je prodajala cement po 10 Din ceneje pri 100 kg, kot je bila določena cena v kartelu. Ker je ta konkurenca bila kartelu neprijetna, se je lastniku tovarne obljubilo od strani kartela: vsako leto pol milijona dinarjev odškodnine vsa tri leta, poleg tega vsako leto 150 vagonov cementa. Sicer tega ni mogoče trditi z vso sigurnostjo, toda tovarna stoji in sto delavcev je radi tega brez kruha.

Kako je mogoče spraviti v sklad to, ko se vedno toži, da ni denarja, na drugi strani pa se daje konkurenčnim podjetjem milijonska odškodnina, da kartela pri njegovi politiki in monopolu ne ovirajo. Zdravo to ni, škoduje pa tudi naši gradbeni delavnosti. Tudi tu so gotovi vzroki, ki povzročajo draginjo, zastoj gradbene delavnosti in kot posledico tega brezposelnost, ki naposled pada v breme občinskih in državnih financ. Vedno bolj jasno je, da se bodo morali karteli postaviti pod državno nadzorstvo, sicer bomo kmalu imeli peščico ljudi, ki bodo imeli bajne dobičke in dohodke, na drugi strani pa maso bednih, sestradanih delavcev. Taki eksperimenti pa so zelo nevarni in v interesu države same je, da slična navijanja cen važnih izdelkov prepreči. Cene morajo biti primerne in izdelki koristiti splošnosti in ne dobičku nekaj posameznikov.

Zato pa je vse premalo zahtev po večji kontroli nad takimi družbami in bankami. V interesu celega gospodarstva je, da se vse gospodarstvo, vodstvo in kontrola izroči celoti s polno odgovornostjo. V tem je rešitev in ozdravljenje vsega gospodarskega in družabnega življenja.

Poročila z delavskih bojišč

Rudarji zborujejo

Redukcije odložene na poznejši čas.

Huda jama, 26. febr.

V nedeljo 26. febr. je bilo lepo zborovanje rudarjev, na katerem je bila izredno velika udeležba. Navzočih je bilo okoli 400 rudarjev. O kritičnem stanju rudarskega delavstva ter o intervencijah za preprečitev redukcije sta poročala tov. Lešnik in s. Pliberšek. Omenjata, da so tako vodstvo rudnika, kakor tudi zastopniki TPD v Ljubljani obljubili, da se redukcija prenese na poznejši čas, tako da ne bo ista izvedena 28. febr., kakor je bilo prvotno razglašeno. Brezposelni tov. Bence, ki je bil 22 let rudar, ter pred tremi meseci reduciran, omenja žalostno stanje brezposelnih, ki nimajo nobenih sredstev za preživljanje, izgube pa tudi vse pravice do pokojnine.

Poslane so bile tudi resolucije na merodajna mesta. Rudarji so ponovno sklenili, da hočejo nastopiti složno z geslom, vsi za enega, eden za vse.

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev bo imela svoje redne sestanke vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu, vsak drugi in četrti ponedeljek v mesecu pa predavanje o socialni vedi. Dostop imajo še člani. Čas je resen, morajo biti tudi ljudje resni in poučeni o vsem. Člani se opozarjajo, da se vsega redno udeležujejo.

S knapovšno ni več nič. Tako je dejal star očanec, ko je v zadnji polovici preteklega meseca naredil pet šihfov in zaslužil 190 Din. Vraga, pa še pravijo nekateri, da nam knapom dobro gre. Jaz pa vedno pravim, če bi bili pametni in skupaj držali, pa bi nam res dobro šlo. Kar tako nam gre, kakršni smo.

Senovo. Kakor pri vseh rudnikih TPD, tako tudi pri nas v Senovem rudarji trpijo veliko bedo. Najhujše je, ker se toliko praznuje, da delavec komaj toliko zasluži, kolikor se mu vsak mesec odtegne. Za živje mu od plače skoraj ne ostane nič, obleke in čevljev si pa sploh ne more več kupiti. Tako je s tistim, ki so »zaposleni«. Veliko je pa število brezposelnih, ki so postali zadnja leta žrtev redukcij. Ti pa sploh ničesar nimajo in bodo pogloma od skrbi in pomanjkanja izhiral. Nujna potreba je, da se uredi konzum premoga in poveča naročila od strani državnih železnic za rudnike TPD. Od tega je odvisev napredek ali pa popoln zastoj našega rudarstva. Vse prej bi se pa to zgodilo, če bi delavci solidarno ramo ob rami bojevali boj za svoje pravice ter naj bi vzeli za vzgled solidarnosti kapitaliste same, ne pa cepiti lastnih moči, kadar gre za zboljšanje položaja.

Kleparji

Ljubljana. Prijatelj, slabo ti gre, to veš, da nimaš zaslužka, samo tega ne veš, da nisi mislil, da bi bilo lahko boljše, ako bi bil organiziran. Ali je treba, da dela mesto tebe vajenec ali hlapec? Mojstrom je dobrodošel, ker ga manj plača, ne vpraša, če so stranke zadovoljne, njemu gre le za dobiček in tega ima, ti pa hodiš klavrno okrog ter zabavljaš čez organizacijo, kakor da je ona kriva tvojega beraškega življenja. Vsemu bi se dalo od pomoči, ako bi imel vsak član malo volje, da dela za skupno stvar. Te manjka. Niso ti po volji odbori, ni ti po volji posameznik, ki imajo vsi voljo do dela tudi za tebe, ti sam pa je nimaš. Žalostno je, a resnično. Dosti si dal zaslužka mojstru, da lahko tudi v krizi brezskrbno živi. Tebe pa je poslal domov, da mu kaj ne odzameš. Ni te vprašal, če boš lačen, njemu te ni treba, saj ve, da se boš spomladu udinjal za še manjšo plačo. Tovariš, res bo to, pa zakaj? Zato, ker gledaš sam na svoj lastni jaz, tvoj bližnji ti ni mar. Pol leta boš delal zopet za dva, samo da drug ne bo zaslužil. Ali se ne zavedaš, da sam ničesar danes ne pomeniš, da je le v skupnosti rešitev. Še slabše se ti bo godilo, če ne bo skupnosti in zaupanja v organizacijo. Preneha naj tisto govorjenje: »Bomo videli, kaj bodo naredili,« ampak poprimi tudi ti za delo in videl boš, da bo šlo. Strnimo naše vrste, tovariši, stopimo v vrste borec za naš vsakdanji kruh. — Klepar.

Ali si že član

Jugoslovske strokovne zveze?

Viničarji

DOKAZ VINICARSKE BREZPRAVNOSTI

V organizaciji je rešitev.

V Halozah obravnavamo svojevrsten slučaj, ali pravilno rečeno zločin, ki se je z nasiljem izvršil nad družino vdove viničarke. Ta slučaj, ki sicer ni edinstven v naših krajih, nam naravnost pokaže krivce, zaradi katerih mora toliko viničarskih družin prisilno obubožati in se vse življenje boriti z najobupnejšim položajem. Viničarka v tem slučaju je svojo gospodo pravočasno vprašala, ali ostane še naprej v njihovi službi, ali pa naj že jeseni pusti prostor drugemu viničarju. Ker ni bilo vzroka za odpoved, so se torej brez nadaljnjega sporazuma, da ostane. To v zakonitem času pred 15. avgustom 1932. Potem, ob koncu trgatve, pa je dobila viničarka naenkrat službeno odpoved in knjižice z zahtevo izselitve. Viničarka ni smatrala te nenadne odpovedi za resno, zato se nikamor ni selila. Njena zavest, da jo ščiti viničarski red in da se z viničarji pač ne sme tako samovoljno postopati, je storilo pri njeni gospodi še ostrejšo posledice. Brezobzirno je gospoda tukaj hotela vsej okolici pokazati, da ni zakona, ki bi mogel nastopiti proti njim. Družini te viničarke so naenkrat

Tovariš! Delavec!

Zavedaj se, da je izvajanje delavske social. zakonodaje odvisno od moči, dela in ugleda strokov. organizacij.

Pridobivaj ji članov, ker s tem jačaš njeno moč in ugled!

odpovedali vsako delo in ji s tem odvzeli še bori zaslužek. Čeprav je že nastopila med tem zima, so drva bila takoj odtegnjena. Ko je viničarka začutila, da začenjajo postajati njeno stališče ogroženo in nevdružno, se je obrnila za pomoč k »Strokovni zvezi viničarjev« v Ljutomer. Ta je takoj storila pismeno posredovanje z vljudnim pojasnilom, da sedanji viničarski red nikakor ne dovoljuje redne službene odpovedi po 15. avgustu, torej ne po trgatvi, ne ob svečnici ali kadarkoli kasneje. Za predčasno odpoved pa mora biti vzrok prestopek težje narave. Tako odpoved pa mora odobriti najprej viničarska komisija, potem jo ima šele gospodar pravico izreči viničarju. Prizadetim pa se je najbrž to vse skupaj zdelo premalenkostno, da bi upoštevali pravilne in dobrohotne nasvete organizacije viničarjev in pa določile viničarskega reda. Slediti je moral nato še predlog za viničarsko komisijo, katere pa se od strani gospode zopet ni nihče udeležil.

Od tega časa je postajal položaj za viničarkino družino vedno bolj težaven. Vsak dan so ji grozili z deložacijo ter jo nasilno izganjali iz stanovanja. Kljub vsem pretnjam pa se viničarka še ni odselila, zato so si izmislili drugo sredstvo. Nekega dne se pripelje hlapec z vozom in štirimi možmi ter naloži in odpelje vso seno, kar ga je bilo pri viničarji. Krivico in tele, edino premoženje, je morala viničarka takoj spraviti v stran, ker ni več imela krme. Tako je postala krivica vnebovpijoča in bo o njej sedaj razpravljajo sodišče, kamor pa bo dotična gospoda pač morala priti in se zagovarjati zaradi protizakonite in nasilne službene odpovedi, zaradi kršitve pogodbe, odtegnjenega zaslužka, povrh pa še zaradi neizplačane nagrade ter odškodnine na vsem, kar viničarka sedaj utrpí. Ob času dela v vinogradu so bili njeni delavci dobri in brez napake, takoj po končani trgatvi, ko so se njih žulji in sadovi dela tako rekoč zaklenili pod oboko vinske kleti, pa so na mah postali brezpomembni in naj sedaj gredo kamor hočejo, tudi sredi zime in brez vsakih sredstev. Taka bi naj bila potem pravica za človeka, delavca, viničarja? Ali ni to strašno? Naj bo tudi v takem slučaju viničarski red zakonita obramba slabjšega.

Vsi organizirani viničarji proti takim metodam vinogradnikov odločno protestiramo, predvsem pa

proti zahtevam vseh, ki hočejo sedanji viničarski red spreminjati, bodisi odpraviti, to samo za to, da bi mogli nemožno za viničarji po lastni volji postopati in jih izkoriščati v svoje sebične namene. Krivico, storjeno nad to družino, smatramo za skupno zadevo, kakor da se je zgodila nam vsem. Zato pa s parolo: »Vsi za enega, eden za vse«, povsod v strokovno organizacijo, za obrambo človeških pravic!

V Vukovskem vrhu skupine Jarenina je umrla tov. Pehan Ana, stara 82 let, in se je izplačalo posmrtnine 400 Din. Pokojnici tovariški spomin!

Stavbiški delavci

Ljubljana. Vsi člani se obveščajo, da se bo vršil redni mesečni sestanek »Strokovne skupine pleškarjev, sobo- in črkoslikarjev« v četrtek dne 9. marca ob 5 popoldne v mali dvorani Delavske zbornice. Udeležba dolžnost!

Delavsko združn štvo

OBCNI ZBOR DELAVSKE ZALOZBE

r. z. z. o. z. v Ljubljani,

se bo vršil v sredo dne 15. marca 1933 ob 20. uri v lastnih prostorih v Delavski zbornici v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika zadnjega obč. zbora.
2. Poročila: a) tajnika, b) blagajnika, c) predsednika, d) nadzorstva.
3. Odobritev letnega zaključka za l. 1932.
4. Volitve odbora in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Odbor.

Vajeniški kotichek

Pred časom je naš list ugotovil, da spada tudi vajenec v strokovno organizacijo. Ta ugotovitev ni samo prazna fraza, marveč je utemeljena po zakonu. Mnenja smo, da to, kar daje zakon pa makar vajencu, ne more nihče kratiti niti osporavati. Zato je nerazumljiva zahteva mojstrov, ki to pravico vajencem kratijo in jih zaradi tega celo preganjajo. Še celo več. V učne pogodbe se vstavlja zahteva, ki se glasi: Vajenec ne sme biti pri nobeni organizaciji brez mojstrovega dovoljenja. To je predvsem naperjeno proti strok. org., ker mojstri ne trpijo, da bi se vajenci udejstvovali v teh organizacijah. Ta zahteva je krivična in protizakonita. Ker se sklepajo pogodbe pri prisilnih združenjih, ki so pol uradne ustanove, bi one ne smele dopustiti, da se vstavlja zahteva, ki so protivne zakonu o zaščiti delavcev. Ali je morda zakon o zaščiti delavcev manj vreden kot drugi zakoni? — Spoštovanje zakonov je eno važnih poglavij v našem poslovnem življenju in to vseh, tudi onih, ki naglašajo gotove dolžnosti.

Posvetovalnica za izbiro poklica

Letos so v Zagrebu otvorili stalno posvetovalnico za izbiro poklicev. Posvetovalnica se nahaja v zgradbi obrtne šole, vodi pa jo zbornica za trgovino in industrijo. Ravnatelj obrtne šole v Zagrebu dr. A. Taenbacher se je dalj časa mudil v Monakovem, Berlinu, Dunaju in Pragi, kjer je proučil ustroj in delovanje teh posvetovalnic. V tem kratkem času beleži posvetovalnica zelo dobre uspehe. Za vzgojo dobrega delovnega naraščaja je to izredne važnosti.

Tudi Ljubljana bi morala izvesti to vprašanje, oziroma izboljšati, kar se v tem pogledu že prakticira. Sploh pa bi moralo biti obvezno, da se vsak učenec, preden stopi iz šole, prešče in dobi nasvet, kakšno delo bi bilo zanj v življenju najbolj primerno.

Krščanski svetovni nazor zahteva, da stoji človek v središču socialnega in gospodarskega reda. On mora naravne sile obvladati in postaviti zemske dobrine v svojo službo. Družba mora biti tedaj tako urejena, da daje vsakemu posamezniku možnost doseči najvišjo stopnjo pravne in socialne dobrobiti. Predpogoj tega reda je duševno ali fizično delo posameznika, kakor podreditev interesov posameznika in množice interesom skupnosti.

Iz »Svetovno gospodarskega programa« kršč. strok. internacionale.

Doma in po svetu

Mala antanta. Jugoslavija, Češka in Rumunija so po svojih zunanjih ministrih podpisale v Ženevi poseben pakt, s katerim se ustanovi stalni svet držav Male antante, ki ga tvorijo zunanji ministri navedenih držav. Poleg tega se ustanovi stalno tajništvo tega sveta s sedežem v Ženevi. Vse države se obvezujejo, da ne bodo brez vednosti in soglasnega pristanka stalnega sveta sklepale nobenih pogodb. z drugimi državami. Zunanji minister



Hubertus

terpentinovo milo

Jevtič je pakt že predložil narodni skupščini. Imenoval se je poseben odbor, ki bo predlog proučil in ga nato predložil narodni skupščini v odobritev.

Jugoslovanski škofje so se sestali v Zagrebu pod predsedstvom zagrebškega škofa dr. Bauerja na sejo poslovnega odbora katoliškega episkopata.

Pred sodiščem za zaščito države v Belgradu se že ves teden vrši razprava proti bivšemu poslancu Brodarju in tovarišem. Obtoženih je 12, in sicer: J. Brodar, A. Umnik, J. Strcin, J. Vomberger, F. Grilc, V. Kos, J. Loboda, T. Ogrin, P. Cerar, A. Ilija, M. Škerbec in F. Gregorin. Obtoženi so, da so na shodu v Kranju 22. maja, v Senčurju pri Kranju in na Primskovem, dalje 15. maja v Mengšu in 22. maja v Dolu pod Ljubljano in pri Sv. Trojici z dejanji in vzkliki kršili zakon o zaščiti države. Vsi so bili že zaslišani in izjavljajo, da se ne čutijo krive, kar jim očita obtožnica. Zasljuhujejo se tudi priče, ki pa posebno nekatere zelo obremenjujejo. Razprava še ni zaključena. O nadaljnjem poteku bomo še poročali.

Banovinski svet je pri zasedanju v petek in soboto sprejel novi proračun. Banski svetnik Tavčar je v svojem poročilu omenjal, da je rudarsko zavarovanje pred katastrofo, ki nujno zahteva ukrepov, da se to zavarovanje sanira. Omenjal je, da je vsled tega, ker naše delavstvo nikamor ne more, vedno večji pritisk na delovni trg in vsled tega brezposelnost vedno bolj strašna.

Bednostni fond je banovinski svet sprejel in sicer je predvideno, da se bo še tekom tega leta potom raznih novih davščin nabralo 23 milijonov dinarjev. Ta fond bi se zbiral iz izrednih prispevkov delojemalcev in delodajalcev od izplačanih mezd. Telega prispevka bodo oproščeni le zaslužki pod eksistenčnim minimumom. Poleg tega bodo obdavčeni dobički od podjetij, vezanih polaganju javnih računov,

Denarne podpore zavarovancem pri OUZD

Z ozirom na številna vprašanja posameznih delavcev o vrsti, višini in načinu podeljevanja podpor pri OUZD bomo v naslednjem obrazložili vrsto, višino, način in karenčno dobo, po kateri daje OUZD svojemu članstvu denarne podpore.

Vrste podpor so sledeče:

1. Do podpore ob boleznih (hranarina) ima pravico vsak član ali članica, ki svojo bolezen prijavi uradovemu zdravniku in ta ugotovi, da je prijavitelj vsled bolezni nezmožen za delo. Hranarina pripade samo v tem slučaju, če bolezen traja več kot tri dni. Višina hranarine je odmerjena po zavarovanem razredu. Zavarovanih razredov je sedaj 12. Najnižja podpora znaša dnevno 4 Din, najvišja pa 32 Din na dan. Pravico do hranarine ima zavarovaneec takoj prvi dan, ko vstopi v delo. Samo v slučaju, če se ugotovi, da je delavec že ob nastopu dela bolehal za kako boleznijo, se mu za to bolezen ne prizna hranarina. Hranarina se po dosedaj veljavnih predpisih izplačuje najdalje za dobo 26 tednov. Pravico do hranarine pa imajo tudi oni zavarovanci, ki so že stopili iz dela in so zboleli, ko so bili že odjavljeni od zavarovanja. To pravico pa morejo uveljaviti samo tisti zavarovanci, ki so bili v enem letu vsaj 6 mesecev zava-

ca, imajo pravico, dokler se zdravijo v bolnišnici, do polovične hranarine.

2. Podpora za porodnice. Zavarovane žene, ne glede na to, če so samske ali poročene, imajo pravico do podpore za porodnice. Ta podpora pripada le onim porodnicam, ki so bile v zadnjem letu pred porodom vsaj 10 mesecev ali v zadnjih dveh letih vsaj osemnajst mesecev zavarovane pri OUZD. Podpora porodnicam se izplačuje 6 tednov pred in 6 tednov po porodu. Do podpore za porodnice ima pravico le ona članica, ki ostane iz dela v 6 tednih pred porodom in se v to svrhu zglašuje pri uradovemu zdravniku. One članice, porodnice, ki v času, ko jim pripada podpora, kaj pridobijo (zaslužijo), nimajo pravice do teh podpor.

Podpora za porodnice se izplačuje v višini tri četrtine zavarovane mezde in znaša najmanj 4.50 Din in največ 35 Din na dan. Poleg te podpore prejme zavarovana porodnica tudi podporo za dečjo opremo v znesku 150 dinarjev, ne glede na to, v katerem razredu je zavarovana. Podpore za dečjo opremo pripadajo porodnici le v slučaju, če je otrok po rojstvu živel najmanj tri dni. Poleg navedenih podpor ima zavarovana porodnica pravico še do podpore za hrano otroka in sicer 12 tednov po porodu v višini 4 Din na dan. Ta podpora pripada porodnici le v slučaju, če otroka doji. Zapomniti pa je treba, da se pri-

je odličen domač izdelek

rovani pri OUZD, v treh tednih, oni pa, ki so bili v zadnjem letu zavarovani 12 mesecev, pa v 6 tednih po prestanku zavarovanja. Člani, ki so izčrpali podporo, katera jim pripada, to je največ 26 tednov, imajo pravico, da za isto bolezen dobijo podporo le, če so bili po prestanku podpor vsaj 8 tednov nanovo zavarovani pri OUZD. V slučaju, da so zboleli za novo boleznijo jim pripada hranarina ne glede na dobo zavarovanja. Člani, ki se zdravijo v bolnišnicah, jim za čas, dokler so v bolnišnici ne pripada nikaka hranarina. Le oni člani, ki dokažejo, da so s svojim zaslužkom vzdrževali poročenege druga, zakonske ali nezakonske otroke, ali kakega drugega svoj-

*Naše ženstvo kupuj samo domače milo!
Naše gospodinjje, zavedajte se: Z nakupom domačega blaga ... za svojega moža ... za svojo družino ...*

Čisto naše - zares domače

dobi pravica do vseh zgoraj naštetih podpor le z predpisanimi dokazi, ki se predložijo uradu.

Smrt kosi. Našemu tov. tajniku Petru Lombardo je 27. febr. 1933 v Smledniku umrla mati Katarina Lombardo. Naj ji bo zemlja lahka. Tovarišu Petru in preostalim naše iskreno sožalje.

na tantijeme, nagrade, sejnine in dnevnice, na provizije upravnih in nadzornih svetnikov in doklade na obresti vlog pri denarnih zavodih. Iz tega fonda se bodo podpirali brezposelni v denarju in živilih. Vršila pa se bodo tudi investicijska dela, ki bodo predvsem takega značaja, da bodo šli vsi stroški za plače zaposlenih delavcev.

Hirtenberška afera še vedno straši. Generalni direktor avstr. zveznih železnic dr. Seefellner je hotel podkupiti socialističnega poslanca Königa, ki je voditelj železničarjev, da bi se odpremilo orožje na Madžarsko mesto v Italijo. Da bi železničarji pri tem sodelovali in o tem molčali, je nudil podkupnine 150.000 šilingov. Zadeva je prišla na dan, ker posl. König na to umazano ponudbo ni pristal. Dr. Seefellner je bil s tega mesta takoj odstavljen. Avstrijska vlada se izgovarja, da ji o tem ni bilo nič znanega.

Nemški parlament gori. V noči 27. febr. je nastal v poslopiju nemškega parlamenta

požar. Ogenj je bil podtaknjen in sicer so požigalci polili poslopje z gorljivimi snovmi. Maščevalnost in sovraštvo sta edini sredstvi v tem strašnem boju, ki divja v Nemčiji.

Odbor devetnajstorice, ki rešuje kitajsko-japonski spor in se je v svoji resoluciji postavil proti zahtevam Japonske, se je reorganiziral. V odbor sta povabljeni tudi Amerika in Rusija. Amerika pošlje svojega delegata, Litvinov pa se je odpeljal v Moskvo, da glede tega dobi navodila od svoje vlade.

Komunisti so imeli v Berlinu podzemeljske hodnike, ki so iz komunističnega doma Karl Liebknechta vodili v druge hiše. Policija je sedaj to odkrila in tako onemogočila komunistom življenje v katakombah.

Oddelki Hitlerjevega Stahlhelma in pristaši SA v Nemčiji bodo vršili policijsko službo. Naredbo, s katero se to uveljavlja, je podpisal pruski državni komisar. To bo medsebojne strasti in sovraštvo le še podžigalo.

Zbornik del. zavarovanja 1922-1932

Ob desetletnem jubileju je izdal OUZD spominski spis, v katerem hoče najširši javnosti pokazati delovanje svojega uradniškega in zdravniškega aparata v minulem deceniju in obenem pojasniti važnost delavskega zavarovanja za naše gospodarske in socialne razmere. V tem smislu niso prispevali s članki samo uradniki in zdravniki, temveč tudi izvenuradne osebnosti, ki igrajo v našem gospodarskem in socialnem življenju važne vloge. Tako n. pr. najdemo poleg »Uvodne besede« gosp. I. Tavčarja, predsednika ravnateljstva OUZD-a, lepe članke g. M. Čobala, predsednika Delavske zbornice, g. I. Jelačina, preds. Zbornice za TOI, in g. F. Uratnika, tajnika Del. zbornice. Nekatere najvažnejše in najzanimivejše ugotovitve »Zbornika« hočemo na tem mestu reproducirati.

V času od 1. VII. 1922 do 31. XII. 1931 je predpisal OUZD sledeče prispevke v milijonih dinarjev:

Za bolezen	346
Za nezgodo	91
Za pokojnino	1
Za Del. zbornico	16
Za Borzo dela	16

Skupaj 470

ali blizu pol milijarde dinarjev.

Od tega je bilo dne 31. XII. 1931 samo še 15 milijonov nepobranih prispevkov.

Nekateri največji in najvažnejši izdatki OUZD-a so bili v tem času v milijonih Din:

Hranarine	102
Upravni stroški	60
Bolnišnice	46
Recepti	33
Zdravniki (brez zobozdr.)	34
itd. itd.	

Izredna organizacija našega socialnega zavarovanja, kakršne ni nikjer drugod, je ustvarila potrebo in možnost posebnih statističnih študij, katere so eminentne važnosti ne samo za delavsko zavarovanje kot tako, ampak tudi za vse naše gospodarsko in socialno življenje.

Gibanje članov izkazuje poleg 12 mesečnega sezonskega valovanja še sedemletno konjunktorno valovanje in sicer 4.5 leta navzgor ter 2.5 let navzdol. Sedaj je ravno naša druga povojna kriza pri kraju. Sedemletno konjunktorno valovanje smo imeli tudi pred vojno n. pr. krize leta 1900 in 1907.

Ženske vedno bolj preplavljajo delovni trg. Odstotek članic je znašal ob ustanovitvi OUZD-a 25.37 odst. vseh članov; v letu 1931 pa že 33.49.

Statistika delavstva po industrijskih skupinah kaže, da je kriza najprej zajela one industrije, ki proizvajajo eksistenčno dobrino, dočim so industrije, ki proizvajajo kulturne ali luksuzne dobrine in pa nov kapital, v glavnem vzdržale svoje obratovanje na isti višini kot pred krizo.

Pri nas prevladujejo majhni obrati (obr.). Velikih (industrijskih) obratov ima OUZD zelo malo. Obratov po enega delavca ima OUZD 13.650, obratov po 1000 delavcev ali več pa samo 3.

Starostna struktura zavarovancev kaže zanimiv pojav, da ima OUZD mnogo več mladih delavcev nego nekdanje bolniške blagajne, kar je za izvajanje zavarovanja zelo povoljna okolnost, ker so mladi delavci dobri riziki.

Celokupna letna zavarovana mezda vseh zavarovancev OUZD-a je dosegla višino ¼ milijarde, to pomeni, da pri OUZD-u zavarovano delavstvo zasluži letno ca. 1 milijardo Din.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, katere je nekoliko nižja od fiktivnega dnevnega zaslužka povprečnega delavca, je narasla od Din 17.92 v letu 1922 na Din 26.21 v letu 1931. Iz tega pa ne smemo sklepati na velikoboljšanje delavskih plač radi fluktuacij dinarske vrednosti in radi OUZD-a nad pravilnim prijavljanjem delavskih zaslužkov v zavarovanje.

Iz statistike bolnikov je razvidno, da oskrbuje oziroma vzdržuje OUZD stalen kader nad 2000 bolnikov, kar znaša okroglo 2.5% vsega staleža članstva. Kadar odstotek bolnikov prekomerno naraste, poišče OUZD vse vzroke temu izrednemu pojavu in jih skuša po možnosti odstraniti. Moški so v bolniškem zavarovanju boljši riziki kot ženske. Povprečno odpade na vsakega zavarovanca letno ca. 10 bolezenskih dni vezanih z delaznežnostjo. Največ obolenj se zdravi 6 dni. Samo 1% vseh obolenj traja pol leta in samo 4% celo leto. Od vseh obolenj je najhujša tuberkuloza. Celih 20% vseh bremen odpade na to diagnozo. Jetiki sledijo poškodbe s 15 odst., boleznimi prebave s 10 odst. in reumatična obolenja istotako s 10 odst. vseh obolenj. Zanimiva in čudna je ugotovitev, da boljše plačani delavci povprečno bolj bolehalo kot pa slabi delavci. Veselejše je pa konstatacija, da je umrljivost delavstva za celih 40% manjša od umrljivosti predvojnega delavstva.

»Zbornik delavskega zavarovanja« toplo priporočamo vsem, najbolj pa gospodarstvenikom in socialnim borcem.

Na delo za tiskovno akcijo

Tiskovna akcija mora številno naročnikov naših listov podvojiti. Naročajmo in čitajmo v prvi vrsti le naše liste in revije.

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

(Naslov v izvirniku: Mountain City)

Jed je videl, da je zdaj v položaju, o katerem je včasih sanjal — končno je smel pogledati za oder! Po vsej Ameriki so ljudje rojili na borzo kakor mušice na obločnice; smodili so si lepa, blesteča krila — denar — in padali na tla. Kdo je pa spravljal denar? Jed je zdaj prišel na to — in to je bila življenjska skrivnost, za katero je tako dolgo tipal. Možje kakor Ewarts niso z delnicami špekulirali, marveč so z njimi »manipulirali«, so z njimi igrali. Imeli so moč, da so lahko povzročali dogodke. Ewarts, član nadzorstvenega odbora pri Rocky-Mountain-Sladkornice je za nekega dne z drugimi nadzorstvenimi tehnikami sklenil »črtati« neko dividendo, potem so na skrivnem zavarovali svoje delnice in pri polomu odnesli svoj mošnjček na varno. Njegov bratranec Tainta je bil uradnik pri »Western Peteju«, od njega je dobil Ewarts tip, migljaj, da lahko pričakujejo izplačilo mastne dividende pri tem podjetju; potem je Ewarts nakupil delnic te družbe in prišel popoldne z listom v roki in veselo se smejoč, ker je imel »dober dan«. Poročal je, kaj je »potegnil« on in kaj njegova žena.

Tako je Jed zdaj videl pred seboj široko cesto uspeha; le nekaj mu je hromilo moči — ker ni imel denarja. Prilika za priliko je splavala mimo; računal je sam pri sebi, koliko bi bil lahko zaslužil — če bi le mogel kupiti to ali prodati ono! Kako boren se mu je zdel ček, ki ga je vsak večer dobil od Warrenerejevega tajnika! Ena in dvajset dolarjev! Kam bi v meštarskem uradu prišel s tako revščino?

Govoril je o tem z Lizo. Najprej jo je misel, da bi igral na borzi, ogorčala. Nekaj vtisa pa je naredil nanjo ugovor, da igrajo milijoni ljudi na borzi — in če bi cerkveni člani ves dobiček prepuščali brezbožnikom, kako naj bi to koristilo Gospodovi stvari? Liza je vzdihnila, ker ni imela prav nič denarja: vsak mesec je morala ves dobiček dati Carriei Melchamovi. Carrie ima denar in Carrie ne bo poznala pomislekov. Jed pa ji je povedal, da prav nič ne misli na to, da bi kaj podvzegal v Carriejini družbi, to je prenevarno. Zadnjič, ko ga je vzela v avto, se je naslonila nanj in ni prav dosti manjkalo, pa bi bil iz tega nastal pravi »ščipalni izlet«, ki bi ga Liza komaj dovolj mogla grajati.

III.

Večkrat se je pripetilo, da je stari gospod zaspal, ko je Jed bral. Jed je potihoma zlezal v sosednjo sobo, ki je bila nekaka predsoba; tam so ponavadi čakali slugi in strežniki in tudi obiskovalci, če jih bolnik ni mogel takoj sprejeti. Jed je zaprl vrata in se poglobil v učenje, dokler ga ni brnenje zvonca poklicalo v bolniško sobo.

Pri neki taki priliki je prišel tudi Claude junior.

»Kaj stari spi?« je vprašal in se primaknil s stolom prav do Jeda. »Rad bi nekaj govoril s vami, Rusher.«

»Da, sir?« je dejal spoštljivo.

»V težkem položaju sem, oče ne morem sem, meni pa stari prav ne zaupa. Vi imate dve ušesi in upam, da ste poučeni o spletkah, ki se odigravajo tu.«

»Da, mr. Claude.«

»Vem, stric Wallace in teta sta iz starega izmolzla precej denarja in imam prav dovolj razlogov, da ga hoče mrs. Ewartsova pretentati, da bi ji zapisal hišo. Misli, da ima do tega pravico, ker je stara mati tu dolgo pomagala gospodinjiti! Ali ste že slišali kaj o tem predlogu?«

Naše služkinje med gospodarsko krizo

(Po statistiki OUZD-a v Ljubljani.)

Dokler so poslovale pri nas razne bolniške blagajne, t. j. do 1. julija 1922, so bile služkinje v smislu določil zakona od 30. marca 1888 izločene iz obligatnega bolniškega zavarovanja. V slučaju bolezni se je moral njihov delodajalec brigati go-lovo dobo za njih preskrbo (hrano, stanovanje itd.) ter za njihovo zdravljenje (zdravnika, zdravila itd.).

Naš zakon od 14. maja 1922 je razbremenil gospodarje te dolžnosti in pritegnil vse služkinje k obveznemu zavarovanju. O številu zavarovanih služkinj do leta 1925 nima OUZD nobenih statističnih podatkov. Od leta 1926 dalje pa daje statistika OUZD-a zanimivo konstatcijo, da je število služkinj stalno naraščalo in to, nota bene, tudi tekom gospodarske krize, ko so vse kategorije delavstva s prav redkimi specialnimi izjemami v velikem obsegu nazadovale. Edini padec, katerega kažejo spodnje številke v sredini leta 1932, je čisto sezij-skega značaja. V toplih mesecih, t. j. v juniju, avgustu in septembru gredo tako zvane »boljše družine« na letovanje. Služkinje ne vzamejo s seboj, ampak jih pošljejo domov, večinoma na kmete in jih tako zaradi prihranka na bolniških prispevkih odjavijo iz zavarovanja.

Dejstvo, da je število služkinj tudi tekom težke gospodarske krize napredovalo, skriva v sebi globlje in resnejše resnice. Služkinja je prav za prav neke vrste »luksus« in nikakor ne eksistenčna potreba, kakor n. pr.: hrana, obleka in stanovanje. Delavske ali kmečke družine s številnimi otroki načelno nimajo služkinj, ker jim njihovi skromni dohodki tega kratkomalo ne dopuščajo. Le boljše situirane meščanske družine, katere imajo, kakor znano, pretežno le malo otrok, zaposlujejo služkinje, ker zahteva to po »modernem« pojmovanju njihov standard of life. So slučajji, da imenitne gospe hodijo v urad, v trgovino itd., morajo pa zato imeti doma služkinjo, da jim varuje edinega ljubč-ka otroka, snazi obleko in stanovanje, kuha itd. Zanimivo je dejstvo, da skoraj polovica vseh služkinj odpade samo na Ljubljano, ostala polovica je pa zaposlena po drugih mestih. Če je pa število služkinj tekom gospodarske krize naraščalo, pomeni to, da družine, ki so tako dobro situirane, da jim njihovi dohodki dopuščajo zaposlitev služkinj, niso bile prizadete občutno po gospodarski krizi, ker bi sicer število služkinj padlo. So pa tudi taki nered-ki primeri, da so trgovci in obrtniki (zlasti krojači in čevljarji) odpustili pomočnike ter zaposlili svoje

žene v svojih trgovinah in delavnicah, doma so pa najeli služkinje, ki jim pridejo ceneje kot pomoč-niki. Lahko je pa navesti tudi druge dokaze, da je gospodarska kriza prizadela v prvi vrsti siromaš-nejše sloje: delavce, kmete, obrtnike itd.

Datum	Število služkinj
30. junija 1926	6754
30. junija 1927	6764
30. junija 1928	7037
30. junija 1929	7558
30. junija 1930	7893
30. junija 1931	8009
30. junija 1932	8083
30. julija 1932	8004
30. avgusta 1932	7954
30. septembra 1932	7917
30. oktobra 1932	8047
30. novembra 1932	8127
30. decembra 1932	8201
30. januarja 1933	8198

Zanimivo bi bilo ugotoviti koliko služkinj je, ki jih gospodinjne ne prijavijo v zavarovanje. Poleg tega, s čim se delodajalke služkinj pečajo. Vprašanje služkinj je posebno poglavje, kateremu bi bilo treba posvečati več pozornosti. Plače in de-lovni pogoji so pri tej kategoriji delavstva skrajno neugodni. Op. uredništva.

Socialna in gospodarska politika

POSLEDICE RACIONALIZACIJE

Racionalizacija v tem pravcu, ki se doslej iz-va, uničuje vsak napredek v gospodarstvu. Ra-pidno padanje svetovne produkcije različnih izdel-kov to dovolj jasno pove. Tako n. pr. je znašala svetovna produkcija litega železa in litine l. 1925 (ki je vzeto kot 100) 77.000 kub. ton. Vse do leta 1929 je produkcija naraščala in v tem letu tudi dosegla svoj višek. Produciralo se je 98.450 kub. ton ali 27,9% več nego leta 1925. V sled tega pa v letu zadnjih dveh let produkcija železa in litine rapidno pada. Tako je v letu 1931 padla produk-cija na 55.600 kub. ton od 77.000 kub. ton v letu 1925. Padec napram produkciji v letu 1925 tedaj za 27,8%.

Pri produkciji jekla je rezultat prilično isti. Tako je znašala svetovna produkcija jekla l. 1925 90.620 kub. ton. in se do leta 1929 dvignila na 120 tisoč 510 kub. ton, to je za celih 33%. Kakor pri železu in litini, je tudi tu v letu 1929 nastopilo nazadovanje, in sicer je znašala produkcija v letu 1931 samo še 69.100 kub. ton, napram 90.620 kub. tonam v letu 1925. Produkcija je tedaj napram letu 1925 padla za 23,7%.

Prav isti razvoj kot ga imamo v produkciji jekla in železa je tudi v produkciji avtomobilov, samo, da je tu padec produkcije še občutnejši. Leta 1925 je znašala produkcija avtomobilov 4.885.000 komadov in je do leta 1929 porasla na 6.309.000 komadov. V letu 1931 pa je padla produkcija na 3.051.000, tedaj za 37,5% napram v letu 1925.

KOLIKO ZASLUŽI KAPITAL?

Kapital 1675 milij. frankov, ki so ga vložili v 18 rudarskih podjetij v Franciji tamkajšnji kapi-talisti je dal čistega dobička v času od l. 1922 do 1929 2775 milij. frankov. Delničarji so tedaj dobili v teku 7 let svoje naložbe v obliki obresti v celoti povrnjene. V približno petih letih se je vloženi kapital popolnoma amortiziral, za ostali dve leti pa so prejeli 35,8% obresti, ki tvorijo že čisti do-biček vložnega kapitala. Alko bi ta profitni sistem omejili in bi ostali dobički podjetij kot železne rezerve za težke čase, ko ni dela in naročil, bi delavstvo imelo s tem možnost, da se preživi. Koliko bi države prihranile na davkih, ki jih sedaj morajo zbirati v svrhu omiljenja bede in brezpo-selnosti.

Stanovanja v starih hišah dražja

Dohodki iz najemnin v starih hišah za mesto Ljubljano so bili po davčnih izkazih prijavljeni v letu 1931 za 48 milijonov Din. V letu 1932 pa je ta vsota porasla na 52 milijonov Din. To znači, da so se stanovanja na splošno podražila in to v starih hišah, ki so gotovo že davno amortizirane. V času te strašne stiske, ko so zaslužki že zdaleka pod eksistenčnim minimumom, je to več kot krivica. Na vsak način bo treba vsaj manjše najemnike z eno-ali dvosobnimi stanovanji pred takim izkorišča-njem zaščititi. Nujno potrebno je, da se višina na-jemnine maksimira. Gotovo, da to ni nikako so-razmerje, ako izda delavec 60—70% svoje plače za stanovanje. Sličnih slučajev danes ni malo.

NAROČI BESEDO

»Da, sir, govorila je o tem.«

»In kaj je rekla?«

Jed mu je dobresedno pripovedoval vse — po svojem izbornem spominu. In mr. Claude je potegnil iz prsnega žepa črno usnjato listnico in je vzel iz nje nekaj prav čudovitega, česar Jed ni še nikdar videl. Bankovec z ru-menim hrbtom, gladek in krepek, brez gubice, brez pre-giba. Kaj je bil v banki in je nalašč poiskal tisti listek, da bi z njim pripravil veselje Jedovim očem? Sto dolarjev na mah!

»Spravite,« je rekel mr. Claude. »Imejte oči odprte in mi sporočite vedno, kaj počenjajo drugi! Vas bom že na ta ali oni način sprofi odškodoval.«

»Hvala, mr. Claude,« je rekel Jed in spravil denar na varno — a brez vsake nespodobne naglice in ne da bi mu prsti kaj drhteli.

»Še nekaj,« je dejal drugi, »morda boste imeli priliko, da bi kdaj pa kdaj pri starem zastavili dobro besedo zame in za mojega očeta!«

»Bojim se, da ga za kaj takega še ne poznam dovolj,« je rekel Jed skromno; potem pa po kratkem odmoru: »Ali smem govoriti čisto odkrito, sir?«

»Seveda. Kaj pa?«

»Nisem hotel prisluskovati, mr. Claude, a saj veste, da moram vse poslušati.«

»Seveda.«

»Le zdi se mi, boste že oprostili, da ste zamudili nekaj prilik, ko bi se staremu lahko priljubili.«

»Kako to mislite?«

»No, stari gospod se čuti zelo osamljenega in je s svetom na splošno željo malo zadovoljen. Zato se mu zdi vsako sočustvovanje zelo važno. Saj veste, da ima svojo muho —

»Vem — Bog nas varuj!«

»Da, mr. Claude, a če bi mogli pokazati malo zanimanja za to in pustili, da bi vam sam stvar razložil —«

»To je torej!« Zdelo se je, da se je mlademu, elegant-nemu možu nenavadno posvetilo. »Ali ste se vi na ta način vtihotapili k njemu, Rusher?«

»Jaz bi tega izraza ne rabil, mr. Claude. Jaz sem va-šemu gospodu dedu jasno povedal, da sem profi agrarnim reformerjem in zelo dvomim, da bi me bilo možno spreobr-niti, vedel pa sem, da je to kljub temu važen nauk in da na univerzi ne slišimo prav nič o njem, čeprav bi bilo po-trebno — zame še vedno prijetno, če čujem njegove misli in se razgovarjam z njim. In njemu to nudi silno zabavo.«

»Razumem,« je dejal ponosni mr. Claude junior z ne-pričakovano skromnim glasom.

»Saj poznate stanje v Evropi, mr. Claude. Ali ne bi mogli tam najti kake deželice, ki si je opomogla zaradi pravičnejših oblik zemljiškega davka? To ne bi nikomur od nas v Ameriki škodilo, saj veste.«

»Gromska strela, Rusher!« je zavpil mladi bogataš v viharuem navdušenju. »Vi imate glavico prav nasajeno! Vi boste še daleč prišli.«

IV.

Mali zvonec je zabrnal in oba moža sta odšla v sobo. Jed je udobno popravil bolniku sedež, mr. Claude pa se je vrtel v velikem naslanjaču in čez čas opomnil: »Mimogrede, ded, dobil sem pismo od svojega starega. Piše, da pritiskajo nanje zaradi posojila za Litvo in Latvijo, za ti mali ušivi baltski državici. A stari kar noče, pravi, da tam lahko vsak dan izbruhne revolucija.«

»Kaj pa je?«

»Na, tolpa plemstva ima že stoletja monopol na zemljo, ljudje so prav za prav zgolj sužnji in zdaj jih boljševiki ščuvajo.«

Citaj in nabiraj nove naročnike za »DELAVSKO PRAVICO!«

Vsak dan več vrst

DIN.
35



Vrsta 2851-05

Čevlji iz laka ali rjavega boksa za naše najmlajše odjemalce. Vel. 19-26 Din 35—, vel. 27-34 Din 49—, vel. 35-38 Din 69—.

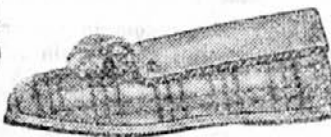
DIN.
35



Vrsta 3061-00

Otrokom za zimo visoke čevlje iz rjavega boksa s podplatom iz krupona. Vel. 19-27

DIN.
25



Vrsta 7042

Tople copate iz volnene klobučevine z močnim podplatom in toplimi vložki, bodo obvarovale Vaše otroke prehlajenja. Ženske Din 29—.



DIN.
59



Vrsta 9891-60

Nepremočljivi otroški škorenčki iz lakiranega gumija, v katerih otrok lahko hodi tudi po največjem dežu in blatu. Vel. 19-26 Din 59—, vel. 27-34 Din 79—, vel. 35-38 Din 99—, moški za štrpae Din 129—, lakasti Din 149—.

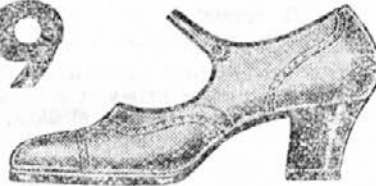
DIN.
69



Vrsta 3945-03

Udobni čevlji iz črnega boksa z gumijastim podplatom. Vzdržljivi za vsak štrpae. Za vsakdanjo uporabo nenadomestljivi.

DIN.
89



Vrsta 2945-11

Okusni čevlji iz rjavega ali črnega boksa. Neobhodno potrebni vsaki gospodinjici za nedeljo in praznike. Isti iz najboljšega laka za Din 99—.

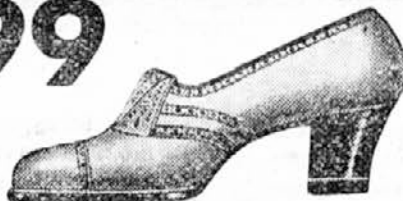
DIN.
99



Vrsta 9805-07

Ta čevlček iz finega laka bo dal Vaši nožici lepo linijo in posebno eleganco. Neobhodno potreben za ples in družbo.

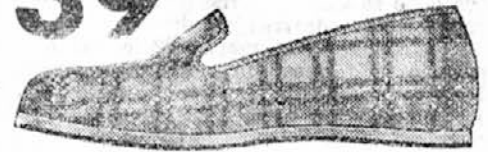
DIN.
99



Vrsta 2005-51

Eleganten čevlček iz rjavega telečjega boksa z usnjenim podplatom. Zelo prikladen za športni kostum.

DIN.
39



Vrsta 7047

Po dnevnem naporu se počutite najbolje v teh udobnih domačih čevljih iz volnene tkanine.

DIN.
89



Vrsta 1937-22

Trpezni čevlji iz črnega ali rjavega boksa z neremočljivim gumijastim podplatom. Primeren za vsakogar, ki polaga važnost predvsem na trpežnost čevljev.

DIN.
99



Vrsta 1977-22

Visoki čevlji iz finega, črnega telečjega boksa z elastičnim gumijastim podplatom. Odlični za vse one, ki zahtevajo predvsem trajnost obutve.

DIN.
99



Vrsta 3967 22

Udobni čevlji iz črnega boksa z neraztrgljivim gumijastim podplatom. Zelo prikladni za vse one, ki so v svojem poslu prisiljeni mnogo hoditi.

Nota

V. Eržen:

Iz hrastniške kronike

(Nadaljevanje.)

Iz Slov. kat. izobraž. društva je izšla ob prazniku sv. Jožefa leta 1924 cerkvena akcija, ki jo vodi od leta 1928 dalje Cerkveno stavbno društvo Kristusa Kralja pod predsedstvom trboveljskega župnika in duh. svetnika č. g. Gašpariča. Prvi uspeh cerkvene akcije je stalna služba božja, ki se opravlja v zasilni cerkvi — bivši dvorani, ki jo je odstopil v ta namen v porabo g. Alojz Logar. Dušno pastirstvo oskrbuje č. g. vikar Alojz Zalar. Otvoritvena služba božja se je vršila 8. decembra 1929 nad vse slovesno. Slavnostni govor je imel prelat in vseučiliški profesor dr. M. Slavič, ki je bla-

goslovil dvorano in vse liturgične predmete, ki spadajo k službi božji. Petje pri sv. maši je vodil g. učitelj Čander. Skupina belo oblečenih deklic in enega dečka, ki so v imenu delavcev iz steklarne, kemične tovarne in rudnika s primernimi deklamacijami pozdravili in se poklonili skromni hišici božji in Njemu, ki bo odslej bival sredi med njimi, je napravila na vse prisilne globok vtis. Besedila je zložil domači pesnik — trboveljski kaplan č. g. Boštele.

Hrastničani se ponašamo z vrsto odličnih rojakov, ki delujejo v raznih poklicih po naši ožji in širši domovini. Muzike zastopa Ivan Brezovšek, operni dirigent in profesor na glasbeni šoli v Beogradu; med šolniki in pisatelji se nahajata Franc in Jože Brinar, prvi v Go-

tovljah, drugi v Celju; Fedor Gradišnik, lekar, je spisal več prizornih spisov ter nastopa kot igralec in režiser v celjskem mestnem gledališču; med zdravniki-specialisti dobimo dr. Iv. Dermovška, ki je primarij rentgenološkega oddelka splošne bolnišnice v Mariboru; priznan proletarski pesnik je France Kozar, bivši rudar, sedaj rudarski tehnik; Robert Pahor je publicist v Ljubljani, Alojz pa duhovnik-misionar v Celju; v Laškem načeluje kot mesni župan odvetnik dr. Franc Roš. (Dalje.)

Čitaj „BESEDO“!

Za Jugoslovansko tiskarno K. Čeč.
Izdaja za konzorcij
»Delavske Pravice« in ureja: Peter Lombardo.